

Μητροπολίτης Καστορίας Καλλίνικος: Ο Γράμμος και το Γράμμα του Θεού

/ [Γνώμες](#)

• [Του Μητροπολίτου Καστορίας Καλλινίκου](#)

Ἡ ανάβαση στὸν Γράμμο

Μιά μέρα τοῦ Ὀκτωβρίου, μετὰ ἀπὸ τὴν θεία Λειτουργία στό χωριό Πεῦκο τοῦ ὀρεινοῦ Δήμου Νεστορίου, ἀνηφόρησα πρὸς τίς Ἀρένες τοῦ Γράμμου, ἐκπληρώνοντας τὴν ἐπιθυμία μου γιὰ μιὰ φθινοπωρινή ἐκδρομὴ στό περήφανο αὐτό βουνό τῆς Πατρίδας μας, στό περήφανο αὐτό βουνό τῆς Καστοριᾶς, τὸν Γράμμο, μέ τὴν ἔνδοξη, παλαιότερη, καὶ πονεμένη, νεώτερη, ἱστορία του.

Στὸν Γράμμο πού ἄφησαν τὰ ἴχνη τῶν ἀποστολικῶν τους βημάτων παλαιότεροι καὶ σύγχρονοι ἅγιοι, ὅπως ὁ ἅγιος Κοσμάς ὁ Αἰτωλός, ὁ ἅγιος Παΐσιος ὡς

διαβιβαστής, ὁ ἅγιος Καλλίνικος ὡς λοκατζής.

Στόν Γράμμο πού ἔχει ἀνακηρυχθεῖ «μνημεῖο τῆς φύσης», προστατευόμενο ἀπό διεθνεῖς συνθῆκες, καί συγκαταλέγεται στά πιό ὁμορφα μέρη τῆς Εὐρώπης, μέ τίς ἀλπικές λίμνες, τά μικτά πλούσια δάση, τά σπάνια εἶδη ζώων, τό μεγαλόπρεπο καί πανέμορφο φυσικό περιβάλλον.

Εἶχα ἀνηφορήσει ἀρκετές φορές σέ χωριά τοῦ Γράμμου, πού ἀνήκουν στόν ὄρεινό Δῆμο τοῦ Νεστορίου, καί μέ χιόνια καί τό καλοκαίρι, μέχρι καί τήν Γράμμουστα.

Ἐπιθυμοῦσα ὅμως νά δῶ καί τά φθινοπωρινά δάση τοῦ Γράμμου, πού εἶναι ἀπό τά ἐκπληκτικότερα θεάματα πού μπορεῖ νά θαυμάσει κανεῖς στήν φύση, ἀφοῦ τά ποικίλα εἶδη καί μεγέθη τῶν δένδρων καί τῶν φυτῶν φοροῦν τίς φθινοπωρινές τους φορεσιές πού ἔχει ὑφάνει μέ τό ὑφάδι τῆς Προνοίας Του ὁ Δημιουργός. Φορεσιές μέ χρώματα ἀπό ὅλη τήν παλέτα τῆς φύσης: ἀπό τό μαῦρο τῆς φθινοπωρινῆς ἐλάτης καί τῆς μαύρης πεύκης, ἀπό τό πράσινο τῶν ἀειθαλῶν, μέχρι τό λεπτοκίτρινο τῆς ὀξυᾶς πού σμίγει μέ τό ψυχρογάλανο τοῦ οὐρανοῦ.

Τό θέαμα ἦταν, ὄντως, πέρα ἀπό κάθε προσδοκία. Γιά τήν διαδρομή ἀπό τό Πεῦκο μέχρι τίς λίμνες τῶν Ἀρένων, πού διαρκεῖ μία ὥρα καί μισή μέ τό αὐτοκίνητο, χρειάσθηκε διπλάσιος χρόνος, ἐπειδή σταματούσαμε συνέχεια μέ ἔκπληξη γιά νά θαυμάσουμε ἀπό κοντά τά μοναδικά φυσικά δασικά «σαλόνια» πού μᾶς φανερώνονταν τό ἓνα μετά τό ἄλλο.

Τό Γράμμα τοῦ Θεοῦ

Ἐπί πέντε ὥρες ἔμεινα μέσα σέ αὐτό τό μνημεῖο τῆς φύσης.

Στό στόμα μου καί τήν καρδιά μου ἔρχονταν συνέχεια οἱ δοξολογικοί στίχοι ἀπό

τόν προοιμιακό ψαλμό τοῦ ἑσπερινοῦ:

«Εὐλόγει, ἡ ψυχὴ μου, τὸν Κύριον. Κύριε ὁ Θεός μου, ἐμεγαλύνθης σφόδρα, ἑξομολόγησιν καὶ μεγαλοπρέπειαν ἐνεδύσω ἀναβαλλόμενος φῶς ὡς ἱμάτιον ... ἀναβαίνουνσιν ὄρη καὶ καταβαίνουνσι πεδία εἰς τὸν τόπον ὃν ἐθεμελίωσας αὐτά· ... ὁ ἑξαποστέλλων πηγὰς ἐν φάραγξιν, ἀνὰ μέσον τῶν ὁρέων διελεύσονται ὕδατα· ποτιοῦσι πάντα τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ ... ἐπ’ αὐτὰ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσει, ἐκ μέσου τῶν πετρῶν δώσουσι φωνήν ... ὄρη τὰ ὑψηλὰ ταῖς ἐλάφοις, πέτρα καταφυγὴ τοῖς λαγωοῖς. ... ὡς ἐμεγαλύνθη τὰ ἔργα σου, Κύριε· πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησας, ἐπληρώθη ἡ γῆ τῆς κτίσεώς σου. ... πάντα πρὸς σὲ προσδοκῶσι ... ἀνοίξαντός σου τὴν χεῖρα, τὰ σύμπαντα πλησθήσονται χρηστότητος. ... ἑξαποστελεῖς τὸ πνεῦμά σου, καὶ κτισθήσονται, καὶ ἀνακαινιεῖς τὸ πρόσωπον τῆς γῆς ... εὐλόγει, ἡ ψυχὴ μου, τὸν Κύριον».

Ἀναλογιζόμουν, συγχρόνως, καὶ τίς ἀρχὴς τῆς ὀρθόδοξης οἰκολογίας, ὅπως τίς διδάχθηκα στὴν Ἐκκλησία, ἡ ὁποία μᾶς δίνει τὴν δυνατότητα νὰ χαιρόμαστε πραγματικά τὴν φύση, νὰ τὴν βλέπουμε στὴν πραγματικὴ τῆς διάστασι. Καὶ δέν μπορεῖ νὰ γίνῃ διαφορετικὰ, ἀφοῦ ὅ,τι χάνει τὴν θέσιν του, εἴτε ἀπὸ ὑποτίμηση εἴτε ἀπὸ ὑπερτίμηση, χάνει καὶ τὴν ἀξία του.

Ἀναλογιζόμουν, δηλαδή, ὅτι:

--Ὁ οἶκος, γιὰ τὸν ὁποῖο κάνει λόγο ἡ οἰκολογία, δηλαδή τὸ περιβάλλον μας, δέν εἶναι ἄλλο παρά ὁ οἶκος-τό σπίτι τοῦ ἀνθρώπου, καὶ κατασκευάσθηκε πράγματι ἀπὸ τὸν Δημιουργό ὡς σπίτι τοῦ ἀνθρώπου.

-Ὁ κόσμος δέν εἶναι αὐθύπαρκτος, ἀλλὰ τὸν ἔφερε στὴν ὕπαρξιν ἐκ τοῦ μηδενός ὁ Θεός, ἐκ τοῦ μή ὄντος, καὶ τὸν συντηρεῖ μέ τὴν Πρόνοιάν Του, μέ τὴν θείαν Ἐνέργειαν. Αὐτὴ τὴν θείαν Ἐνέργειαν, ὅσοι ἔχουν καθαρὸ νοῦ, τὴν θεωροῦν ὡς τοὺς λόγους τῶν ὄντων.

-Ἀφοῦ ἡ κτίσις εἶναι τὸ δημιούργημα τοῦ Θεοῦ, τῆς ὀφείλουμε ὄχι λατρεία, ἀλλὰ εὐχαριστία καὶ προστασία.

-Ἡ κτίσις ὑποτάχθηκε στὴν ματαιότητα γιὰ τὸν ὑποτάξαντα ἄνθρωπο καὶ «συστενάζει καὶ συνωδίνει ἄχρι τοῦ νῦν», ἀλλὰ «καὶ αὕτῃ ἡ κτίσις ἐλευθερωθήσεται ἀπὸ τῆς δουλείας τῆς φθορᾶς εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς δόξης τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ» (Ρωμ. η´).

-Τά ζῶα ἀναγνωρίζουν στούς Ἁγίους τό ἄρωμα τοῦ Ἀδάμ, γι' αὐτό ἀκόμη καί τά ἄγρια ζῶα ὑπακούουν σέ αὐτούς καί τούς σέβονται, καί αὐτοί δείχνουν σέ αὐτά τό ἔλεός τους.

-Ἡ κτίση δέν ὑποφέρει μόνον ἀπό τήν φθορά καί τήν θνητότητα, ἀλλά ἐπί πλέον ὑποφέρει καί ἀπό τόν ἐμπαθῆ ἄνθρωπο, ὁ ὁποῖος ἐκφράζει τήν ἐμπάθειά του καί σέ αὐτή, καταστρέφοντάς την.

Μέ αὐτούς τούς συλλογισμούς, μέ αἰσθήματα θαυμασμοῦ καί μέ ἐσωτερική ἀναφορά, μέσα στήν πανδαισία τῆς φθινοπωρινῆς φύσης τοῦ μοναδικοῦ Γράμμου, προσπαθοῦσα νά διαβάσω τό Γράμμα τοῦ Θεοῦ, κατά τόν λόγο τοῦ Ἀποστόλου Παύλου «τὰ ἀόρατα» τοῦ Θεοῦ ἀπό κτίσεως κόσμου «τοῖς ποιήμασι νοούμενα καθορᾶται, ἢ τε αἰδῖος αὐτοῦ δύναμις καὶ θειότης» (Ρωμ. α').

Ὁ ἄνθρωπος

Ὅλη αὐτή ἡ ζωή, ἡ ἁρμονία, ἡ ὁμορφιά νοηματοδοτοῦνται μέσα ἀπό τήν ὀρθόδοξη κοσμολογία, ὅτι ὅλα αὐτά ἀποτελοῦν τήν οἰκία τοῦ ἀνθρώπου. Ἀλλιῶς, ἀφήνουν ἕνα κενό, μιά ἀδιόρατη θλίψη ματαιότητας.

Ὅταν πρὶν λίγο καιρό ἐπισκέφθηκα τό θαυμαστό σπήλαιο τοῦ Δράκου τῆς Καστοριᾶς, θαύμασα μέν τούς σταλαγμίτες καί τούς σταλακτίτες του καί τίς γεμάτο μυστήριο λίμνες του, ἀλλά ἡ παντελής ἀπουσία ζωῆς στά κρύα σωθικά του μοῦ ἄφηνε ἕνα κενό, ἕνα ψυχρό, ἐσωτερικά, αἶσθημα.

Κατά ἀναλογία ἕνα παρόμοιο ἀδιόρατο αἶσθημα μοῦ ἄφησε ἡ πανέμορφη φύση κατά τά ἄλλα φύση τοῦ Γράμμου. Ἐνα αἶσθημα πού ταυτοποιήθηκε, ὅταν ἐπιστρέφοντας πρὸς τούς πρόποδες ἀντίκρυσά τίς στέγες τῶν σπιτιῶν μέ τίς καπνίζουσες καμινάδες τοῦ Πεύκου -δειγμα ἀνθρώπινης διαβίωσης- καί τήν στέγη τῆς ἐκκλησιᾶς του, τῆς Ἀγίας Παρασκευῆς ---δειγμα ἀνώτερης ἀναφορᾶς.

Τότε συμπληρώθηκε ἡ ὁμορφιά τοῦ τοπίου!

Ἡ ἐμπαθής καταστροφή καί καταλήστευση τοῦ περιβάλλοντος, ἔχουν ὀδηγήσει σέ μιά διάσπαση τῆς φύσης ἀπό τόν ἄνθρωπο, ὡσάν νά εἶναι ξένοι. Ὅταν ὅμως δοῦμε καί τόν ἄνθρωπο καί τό περιβάλλον ὡς δημιουργήματα τοῦ Θεοῦ, τότε καί ἡ ζωή μας λαμβάνει τό πραγματικό της νόημα καί τό περιβάλλον διασώζεται καί προστατεύεται ὡς τό τέλειο σπίτι πού κατασκευάσθηκε γιά μᾶς ἀπό τόν Πάνσοφο Δημιουργό.

Οἱ «ἐποχές» τοῦ ἀνθρώπου

Εἶναι, πράγματι, ἡ ἐκδρομή στόν Γράμμο κατά τήν φθινοπωρινή αὕτη περίοδο μιά μοναδική ἐμπειρία.

Συμπλήρωσα ἔτσι τήν εἰκόνα τοῦ Γράμμου, ἀφοῦ τόν ἔχω πλέον ἐπισκεφθεῖ καί τόν χειμῶνα μέ τήν ἄσπρη φορεσιά του, καί τήν ἄνοιξη μέ τήν χιλιοανοικτοπράσινη χλαμήδα του, τό καλοκαίρι μέ τόν βαρυπράσινο μανδύα του καί τό φθινόπωρο μέ τό ποικιλοθερμόχρωμο ὕφαντό του.

Σκεπτόμουν, παράλληλα, ὅτι αὐτήν τήν πορεία ἀκολουθεῖ βιολογικά καί τό θαῦμα τῶν θαυμάτων πού λέγεται ἄνθρωπος. Στήν ἀρχή ἀνθεῖ καί δένει, κατά τήν ἐποχή τῆς ἀνοίξεως αὐτοῦ· ἔπειτα σφύζει ζωή καί γεμίζει καρπούς, κατά τήν περίοδο τοῦ δικοῦ του θέρους· μετά φορᾷ τήν φθινοπωρινή στολή τῆς ψυχικῆς του ὠριμάνσεως πού ἀντανεκλᾷ καί στό σῶμα· τέλος, ἀσπρίζει καί περιμένει τήν ἀνάσταση, ὅχι ὡς τήν ἐπανάληψη ἐνός ἄλλου βιολογικοῦ κύκλου, ἀλλά ὡς τό τελικό δῶρο τοῦ Θεοῦ στούς ἀνθρώπους, τήν ψυχοσωματική αἰωνιότητα.

Καί αὐτές τίς «ἐποχές» τοῦ ἀνθρώπου τίς σεβόμαστε, τίς χαιρόμαστε, τίς ἐπισκεπτόμαστε καί τίς ὑπηρετοῦμε μέ μέριμνα καί εὐαισθησία, στηρίζοντας τούς ἀνθρώπους, εὐχαριστώντας τόν Θεό καί ἀναμένοντας πάντα τά κρείττονα.

Ἀφιέρωση

Προσπάθησα νά ἀποτυπώσω μέ τόν φακό τοῦ κινητοῦ μου τά χρώματα, τήν κίνηση, τούς ἤχους, τό θέαμα τοῦ Γράμμου, μαζί μέ τήν ἐσωτερική μου αὕτη διάθεση γιά τό Γράμμα τοῦ Θεοῦ, ὡς μιά ἀφιέρωση στό ποίμνιό μου, γενικότερα στούς ἀναγνώστες μας, σέ ὅσους δέν ἔχουν τήν εὐκαιρία καί τήν εὐλογία τῆς ἐπίσκεψης

στόν Γράμμο τῆς Καστοριᾶς καί μάλιστα κατά τήν μαγευτική αὐτή ἐποχή τοῦ
φθινοπώρου.--

*

(Γιά τίς θεολογικές οἰκολογικές ἀρχές βλ. κείμενα τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου
Ναυπάκτου κ. Ἱεροθέου.

Εὐχαριστῶ τόν ὁδηγό καί ξεναγό μου κ. Δημήτριο Διαμαντόπουλο.

Εὐχαριστῶ τήν μαθήτρια Α.Μ. γιά τήν μουσική μέ λύρα καί φουσαρμόνικα.

Ἡ ψαλμωδία εἶναι ἠχογράφηση ἀπό τήν πανήγυρη τῆς Παναγίας τῆς Ἱερᾶς Μονῆς
Ἰβήρων, 1996)

[ΔΕΙΤΕ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ ΕΔΩ](#)
